

K 75. NAROZENINÁM
AKADEMIKA VÁCLAVA VOJTÍŠKA

Spětí badatelského úsilí historického s hlubokými vědomostmi o právu naší minulosti je charakteristickým znakem životního díla akademika Václava Vojtíška, nositele Řádu práce, jehož 75. narozeniny si připomínáme dne 9. srpna 1958. Těžko přehledná řada prací Vojtíškových, mezi nimiž nacházíme velká díla zásadního rázu i množství drobných detailních studií, je toho přesvědčivým obrazem.

Není to jen vliv Vojtískova učitele a přítele Jaromíra Čelakovského, jednoho z našich nejvýznamnějších právních historiků, který přivedl Vojtíška ke studiu dějin státu a práva. Pochopení významu práva vyplývalo Vojtíškovi především z povahy a zákonitostí práce v jeho nejvlastnějších oborech, v archivnictví a v t. zv. pomocných vědách historických. Ať pracoval v kterémkoli oboru pomocných věd historických, pro které sám nejnověji razí přesnější a vědecktější název sdružené zvláštní vědy historické, nikdy neulpěl na formálním, popisném zpracování látky. Zejména při rozboru listin sleduje vždy vzájemnou závislost formy listiny a jejího právního obsahu, propracovává tak dále metody Fickerovy. Studium listin a městských knih jej pak přivádí přímo ke snaze probádat i právní vztahy, které jsou v nich zachyceny, a na tomto úseku podává řadu rozprav, jež znamenají významné obohacení našich znalostí dějin práva, zejména pak práva městského, ve kterém se stává skutečným odborníkem.*) Hlubokou jeho znalost městské správy i soudnictví, ať již v Praze, jejíž městský archiv po dlouhá leta vedl, ať v jiných českých městech, prozrazují jeho četné práce, nyní většinou k užitku badatelů dobře přístupné ve Výboru rozprav a studií, vydaném v roce 1953 při příležitosti jeho sedmdesátin. Ani při práci sfragistické a heraldické, v níž podal spisy významu základního, nezůstává při povrchním popisu, nýbrž dbá vždy i na podrobné vyložení právní povahy a významu pečeti i erbu.

Jako vysokoškolský učitel připravil pro archivářské povolání velkou řadu pracovníků, které vždy vybavil jak dobrou průpravou v archivní theorii i praxi, tak i proniknutím k právní historii. Navazoval tak na osvědčené tradice české historické vědy, v níž bývaly sledovány cesty úspěšné spolupráce mezi historiky a právními historiky. Vojtíšek si byl vždy vědom, že právě tak jako se neobejde právník zkoumající dějiny státu a práva bez dobrých znalostí obecné historie, jsou i u historiků samozřejmým předpokladem práce podrobné vědomosti o ději-

*) Podrobnější ocenění viz nyní v článku V. Vaněčka, V. Vojtíšek jako právní historik, Sborník prací věnovaných k počtě 75. narozenin akad. V. Vojtíška, Acta Universitatis Carolinae, Historica II., 1958.

nách práva. Je značnou mírou jeho zásluha, že podstatná část naší nové historické produkce se s úspěchem snaží porozumět právu naší minulosti, správně používá výsledků studia právněhistorického a usiluje o prohloubení našich znalostí právních pramenů. Je třeba konstatovat s politováním, že tomu tak není ještě u některých jednotlivých pracovníků, ačkoli právě v badání historickém, opřeném o metodu dialektického materialismu, by se čekalo plné pochopení souvislostí historického vývoje a dialektického spojení hospodářství, politiky a práva.

Není možné zabývat se podrobně veškerou další rozsáhlou činností Vojtíškovou, která se týká vědy i veřejného života, působnosti učitelské na universitě i popularizační činnosti přednáškové. To jistě bude předmětem rozprav v odborném tisku historickém. Pro právní historiky je životní jubileum Vojtíškovy příležitostí, aby si v něm připomněli významného pracovníka i v dějinách práva, i pobídkou, aby prohlubovali své znalosti archivnictví i pomocných věd historických, tak potřebných pro jejich práci. A pro historiky jiných oborů, zejména pro badatele v dějinách politických a hospodářských, je naléhavou připomínkou, aby nezanedbávali studium dějin státu a práva, neboť bez této samozřejmé výzbroje se jejich práce nepřibližuje skutečně přesnému pochopení dějinných skutečností. Příkladem jedině správného postupu pracovního jsou právě díla Václava Vojtíška, jehož následování přinese užitek všem oborům historického poznání a tím celé naší vědě historické.

Jiří Kejř